ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES [*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 6. februārī[1]

Lieta C-398/12

Procura della Repubblica
pret
M

(Tribunale di Fermo (Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Šengenas nolīguma īstenošanas konvencijas (KĪŠL) 54. pants — Princips ne bis in idem — Pirmstiesas konstatācija "non-lieu" ("par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas"), kas aizliedz turpmāku konkrētās personas kriminālvajāšanu, pamatojoties uz tiem pašiem faktiem — Secinājums, kas atkarīgs no iespējamības, ka radīsies jauni fakti un/vai pierādījumi — Kriminālvajāšana citā dalībvalstī par noziegumu, kas izriet no tiem pašiem faktiem

1. Pēc rūpīgas krimināllizmeklēšanas vienas dalībvalsts (Beļģija) tiesu iestādes noraidīja prasību izdot personu, attiecībā uz kuru notiek izmeklēšana, lietas izskatīšanai un tā vietā konstatēja "non-lieu" (aptuveni līdzvērtīgs "tiesvedības izbeigšanai pirms sprieduma taisīšanas")[2] pastāvēšanu. Šīs konstatācijas rezultātā tika izbeigta (potenciālā) pirmstiesas kriminālvajāšana, bet to var atcelt, ņemot vērā jaunus apstākļus un/vai pierādījumus pret attiecīgo personu. Lūdzot sniegt prejudiciālu nolēmumu, *Tribunale di Fermo* (Fermo apgabaltiesa) (Itālija) vēlas uzzināt, vai saskaņā ar Šengenas nolīguma īstenošanas konvencijas (turpmāk tekstā – "KĪŠL")[3] 54. pantu *ne bis in idem* princips liedz saukt pie atbildības personu par to pašu noziegumu citas dalībvalsts krimināltiesās.

Tiesību akti

Savienības tiesības

2. LES 3. panta 2. punktā ir paredzēts:

"Savienība piedāvā saviem pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu bez iekšējām robežām, kur personu brīva pārvietošanās ir nodrošināta saistībā ar piemērotiem pasākumiem, kas attiecas uz ārējo robežu kontroli, patvēruma meklētājiem, imigrāciju un noziedzības novēršanu un apkarošanu."

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — "Tiesvedības izbeigšanai pirms sprieduma taisīšanas" ["no case to answer"] Anglijas tiesību sistēmā nav precīza ekvivalenta, ciktāl tas ir iesniegums, ko apsūdzētais iesniedz tiesnesim, pamatojoties uz uzrādīto pierādījumu stāvokli, ko attiecīgā tiesa var pieņemt un var arī nepieņemt. "Non lieu" gadījumā tiesu iestādes ir tās, kuras pēc savas iniciatīvas nolemj, ka lieta pret apsūdzēto personu nav jāturpina.

3 — Konvencija, ar kuru īsteno 1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgumu starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām (OV 2000, L 239, 19. lpp.).

3. LESD 67. panta 1. punktā ir noteikts:

"Savienība veido brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, ievērojot pamattiesības un dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas un tradīcijas."

4. LESD 19. protokola [4] otrajā apsvērumā ir paredzēts, ka līgumslēdzējas puses vēlas saglabāt Šengenas *acquis* un "attīstīt šo *acquis*, lai palīdzētu sasniegt mērķi – nodrošināt Savienības pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu bez iekšējām robežām".

5. Saskaņā ar minētā protokola 2. pantu Šengenas *acquis*, kas iekļauj KĪŠL [5], ir piemērojams Protokola 1. pantā minētajām dalībvalstīm. Starp šīm valstīm ir Beļģijas Karaliste un Itālijas Republika.

6. KĪŠL III sadaļas ("Policija un drošība") 3. nodaļas nosaukums ir "*non bis in idem* principa piemērošana", un tajā ietverti 54.–58. pants.

7. 54. pantā ir noteikts:

"Personu, kuras sakarā vienā Līgumslēdzējā Pusē ir pieņemts galīgais tiesas spriedums, nedrīkst par to pašu nodarījumu saukt pie atbildības citā Līgumslēdzējā Pusē, ar noteikumu, ka notiesāšanas gadījumā sods jau ir izciests, to izcieš vai to vairs nevar izpildīt atbilstīgi tās Līgumslēdzējas Puses tiesību aktiem, kurā spriedums pieņemts."

8. 57. pants iever noteikumus, kas nodrošina, ka Līgumslēdzēju pušu kompetentās iestādes sadarbojas, lai apmainītos ar informāciju, kas īsteno *non bis in idem* principu.

9. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 50. pantā ir noteikts:

"Nevienu nedrīkst atkārtoti tiesāt vai sodīt krimināllietā par nodarījumu, par kuru viņš saskaņā ar tiesību aktiem Savienībā jau ticis attaisnots vai notiesāts ar galīgu spriedumu."

10. Paskaidrojumos attiecībā uz Pamattiesību hartu [6] par 50. pantu ir noteikts, ka "*non bis in idem* princips attiecas ne tikai uz vienas valsts tiesām, bet arī uz sodiem, ko piespriež vairāku dalībvalstu tiesas. Tas atbilst Savienības tiesību *acquis*; skat. Šengenas konvencijas 54.–58. pantu [..] Attiecībā uz [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK")] 7. protokola 4. pantā minētajām situācijām, proti, principa piemērošanu vienā dalībvalstī, garantēto tiesību nozīme un darbības joma ir tāda pati kā attiecīgajām tiesībām ECPAK".

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

11. ECPAK 7. protokola 4. pantā ir paredzēts:

"1. Nevienu nedrīkst atkārtoti tiesāt vai sodīt krimināllietā tajā pašā valstī par nodarījumu, par kuru viņš saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem un soda izciešanas noteikumiem jau ticis attaisnots vai notiesāts ar galīgu spriedumu.

2. Iepriekšējā punkta noteikumi neliedz lietu izskatīt atkārtoti saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un soda izciešanas noteikumiem, ja ir jauni pierādījumi vai atklājušies jauni apstākļi [fakti], vai ja iepriekšējā procesā ir pieļautas būtiskas kļūdas, kas varēja ietekmēt lietas iznākumu."

4 — Protokols (Nr. 19) par Šengenas *acquis* iekļaušanu Eiropas Savienības sistēmā (OV C 326, 290. lpp.).

5 — Amsterdamas līguma, ar ko Šengenas *acquis* integrē Eiropas Savienības sistēmā (OV C 340, 93. lpp.), protokola pielikumā ir uzskaitīti tie dokumenti, kas ir daļa no Šengenas *acquis*. Tā 2. punktā ir minēta KĪŠL.

6 — OV 2007, C 303, 17. lpp.

12. 7. protokola Paskaidrojuma ziņojumā [7] attiecībā uz 4. pantu ir paredzēts:

"29. Ar šo noteikumu paredzētais princips ir piemērojams tikai pēc tam, kad persona ir tikusi attaisnota vai notiesāta ar galīgu spriedumu saskaņā ar konkrētās valsts likumu un soda izciešanas noteikumiem. Tas nozīmē, ka bija jābūt galīgam spriedumam, kā noteikts iepriekš 22. punktā [8].

30. Lietu var atkārtoti izskatīt saskaņā ar konkrētās valsts tiesībām, ja ir jauni pierādījumi par jauniem vai jaunatklātiem apstākļiem, vai ja iepriekšējā procesā ir pieļautas būtiskas kļūdas, kas varēja ietekmēt lietas iznākumu, labvēlīgi vai nelabvēlīgi iesaistītajai personai.

31. Jēdziens "jauni vai jaunatklāti apstākļi" ietver jaunus pierādījumus, kas attiecas uz agrākajiem apstākļiem [faktiem]. Turklāt šis pants neliedz atkārtoti uzsākt tiesvedību notiesātās personas labā un jebkādu citu izmaiņu veikšanu spriedumā, kas būtu labvēlīga notiesātajai personai."

13. Saskaņā ar Eiropas konvencijas par spriedumu krimināllietās starptautisko likumīgumu Paskaidrojošajā ziņojumā ietverto definīciju [9] nolēmums ir galīgs, "ja saskaņā ar tradicionālo apzīmējumu tas ir ieguvis *res judicata* spēku. Tā tas ir tad, ja tas ir neatceļams, proti, ja nav pieejami tālāki parastie aizsardzības līdzekļi, vai kad lietas dalībnieki ir izmantojuši šos aizsardzības līdzekļus, vai ir pieļāvuši, ka paiet noteiktais laika ierobežojums, neizmantojot tos".

Valsts tiesību akti

Beļģijas tiesības

14. Beļģijas *Code d'instruction criminelle* (Kriminālprocesa kodekss, turpmāk tekstā – "*CIC*") 128. pantā ir noteikts, ka, ja tiek iesniegts lūgums par personas, attiecībā uz kuru notiek izmeklēšana, izdošanu, "ja pirmstiesas palātas tiesneši uzskata, ka konkrētie fakti nenorāda uz noziegumu, krimināpārkāpumu vai sīku pārkāpumu vai ka nav apstākļu un/vai pierādījumu pret apsūdzēto personu, tiem ir jāpieņem lēmums par tiesvedības izbeigšanu".

Šāds secinājums tiek apzīmēts kā "non-lieu" lēmums.

15. *CIC* 246. pantā ir noteikts:

"Ja apsūdzības palāta ir nospriedusi, ka nav iemesla lietu nodot izskatīšanai tiesā, apsūdzēto personu vēlāk nevar tiesāt, pamatojoties uz šiem pašiem faktiem, ja vien nekļūst zināmi jauni fakti un/vai pierādījumi."

16. *CIC* 247. pantā ir noteikts:

"Par jauniem faktiem un/vai pierādījumiem tiek uzskatītas liecinieku liecības, dokumenti un protokoli, kurus nebija iespējams iesniegt izskatīšanai apsūdzības palātā un kuri var vai nu pastiprināt to pierādījumu spēku, kurus apsūdzību palāta ir atzinusi par pārāk nenozīmīgiem, vai kuri ataino faktus citā veidā, kas ir noderīgs patiesības noskaidrošanai."

7 — ETS Nr. 117.

8 — 22. punktā ir atsauce uz Eiropas konvencijas par spriedumu krimināllietās starptautisko likumīgumu Paskaidrojošajā ziņojumā ietverto definīciju (skat. tālāk 13. punktu).

9 — ETS Nr. 070.

17. Beļģijas *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa) ir nospriedusi [10], ka *CIC* 246. un 247. pants ir piemērojami ne tikai apsūdzību palātas lēmumiem par to, ka lieta nav jānodod izskatīšanai tiesā, bet arī visām instancēm, kurās izmeklēšanas tiesas, ieskaitot *CIC* 128. pantā minēto pirmstiesas palātu, ir izbeigušas izmeklēšanu, ar "non-lieu" konstatējumu.

18. Ja top zināmi jauni fakti un/vai pierādījumi, *CIC* 248. pantā ir noteikts, ka attiecīgajam vecākajam policijas darbiniekam vai izmeklēšanas tiesnesim nekavējoties ir jānosūta dokumentu kopijas un apstākļu izklāsts un/vai pierādījumi apelācijas tiesas vecākajam prokuroram, kurš var vērsties pie apsūdzību palātas priekšsēdētāja ar lūgumu iecelt tiesnesi, kuram ir jāuzsāk jauna izmeklēšana pēc prokuratūras pieprasījuma [11].

Itālijas tiesības

19. Krimināl kodeksa 604. pantā ir paredzēts, ka par seksuālu vardarbību, ko veikuši Itālijas pilsoņi, viņi var tikt saukti pie atbildības Itālijā, pat ja tā ir veikta ārvalstīs.

Fakti, process un uzdotie jautājumi

20. Attiecībā uz *M.*, Beļģijā dzīvojošu Itālijas pilsoni, Beļģijā tika veikta izmeklēšana saistībā ar apgalvojumiem par vairākām ar seksuālo vardarbību saistītām darbībām vai katrā ziņā par nelikumīgām seksuālām darbībām pēc vairākām sūdzībām, ko 2004. gada sākumā bija iesniegusi viņa vedekla *Q*. Tika apgalvots, ka laikā no 2001. gada maija līdz 2004. gada februārim *M*. Beļģijā veicis minētās darbības pret savu nepilngadīgo mazmeitu *N*. (dzimusi 1999. gada 29. aprīlī).

21. Beļģijas policija veica plašu izmeklēšanu, kurā tika iegūta liela apmēra dokumentācija, nopratināti vairāki cilvēki, tostarp *N.*, un iegūti vairāki ekspertu ziņojumi. Šie ekspertu ziņojumi bija par tādiem jautājumiem kā – vai nepilngadīgajai personai *N.* tikušas konstatētas attiecīgās vardarbības fiziskajā un/vai psiholoģiskajā līmenī pazīmes, vai *Q.* – persona, kura iesniegusi sūdzību, – var tikt atzīta par uzticamu un vai *M.* ir konstatējami personības traucējumi seksuālajā ziņā.

22. Pēc šīs izmeklēšanas *Tribunal de première instance de Mons* (Monsas pirmās instances tiesas) pirmstiesas izskatīšanas palāta ar 2008. gada 15. decembrī izdotu rīkojumu pieņēma lēmumu "non-lieu" par tiesvedības krimināllietā izbeigšanu tā vietā, lai nodotu lietu izskatīšanai tiesā. Tā šādi rīkojās, jo tā atzina, ka nav pietiekamu apstākļu un/vai pierādījumu pret *M*. izvirzīto apsūdzību pamatošanai.

23. 2009. gada 21. aprīlī *Cour d'appel de Mons* (Monsas apelācijas instances tiesas) apsūdzību palāta apstiprināja rīkojumu par "non-lieu". Visbeidzot, tās nolēmums tika apstiprināts ar *Cour de Cassation ar 2009. gada 2. decembrī pasludināto spriedumu. Ar to tiesvedība Beļģijā tika galīgi izbeigta, un to varēja ietekmēt tikai jaunu apstākļu un/vai pierādījumu rašanās iespēja (kā paredzēts CIC 246. un 247. pantā).*

10 — *Cass.* 1982. gada 7. septembris, *Pas.* 1983, I, 27.–30.

11 — Franču valodas attiecīgo *CIC* pantu redakcija galvenokārt atsaucas uz "[nouvelles] charges", ko es saprotu kā tādus, kas ietver gan (jaunus) apstākļus, gan (jaunus) pierādījumus, nevis uz "*éléments* (vai "*moyens*") *de preuves*" – t.i., pierādījumiem pašiem par sevi. Es esmu centusies saglabāt šo atšķirību, ciktāl iespējams, izmantojot vārdus "fakti un/vai pierādījumi" (dažreiz "apstākļu un/vai pierādījumu materiāli"), lai atainotu "charges" un "pierādījumi", vietās, kur franču valodas tekstā ir *preuve(s).*

24. Vienlaikus pēc sūdzības, ko *Q*. 2006. gada 23. novembrī iesniedza Itālijas policijā, Itālijā *Tribunale di Fermo* [Fermo tiesā] tika uzsākts jauns kriminālprocess pret *M*., pamatojoties uz tiem pašiem faktiem, saistībā ar kuriem tikusi uzsākta izmeklēšana Beļģijā. Tika veikta plaša izmeklēšana, apskatot tos pašus pamatus, ko vienlaikus Beļģijā veiktajā izmeklēšanā. *Tribunale di Fermo* sākotnējās noklausīšanās tiesnesis 2008. gada 19. decembrī (t.i., četras dienas pēc tam, kad *Tribunal de première instance de Mons* pirmstiesas izskatīšanas palāta bija pieņēmusi lēmumu "non-lieu") pieņēma lēmumu par *M*. lietas izskatīšanu šai tiesai koleģiālā sastāvā.

25. 2009. gada 9. decembra *Tribunale di Fermo* tiesas sēdē *M*. norādīja, ka viņš ir tiesīgs balstīties uz principu *ne bis in idem*, ņemot vērā nedēļu iepriekš (2009. gada 2. decembrī) Beļģijas *Cour de cassation* pasludināto spriedumu, ar kuru tikusi pabeigta paralēlā tiesvedība Beļģijā.

26. Ņemot vērā minēto, *Tribunale di Fermo* (Itālija) apturēja lietas izskatīšanu un uzdeva šādu jautājumu:

"Vai galīgs spriedums "non-lieu", ar ko Eiropas Savienības dalībvalstī, kura ir Šengenas līguma īstenošanas konvencijas (KĪŠL) līgumslēdzējpuse, tiek pabeigta tiesvedība krimināllietā pēc plašas izmeklēšanas, bet kuru ir iespējams atsākt jaunu pierādījumu iesniegšanas gadījumā, liedz ierosināt vai turpināt tiesvedību attiecībā uz tiem pašiem faktiem un to pašu personu citā līgumslēdzējvalstī?"

27. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Q*., Austrijas, Beļģijas, Vācijas, Itālijas, Nīderlandes, Polijas un Šveices valdības un Komisija. 2013. gada 12. septembra tiesas sēdē bija pārstāvētas un mutvārdu argumentus sniedza *Q*., Vācijas, Nīderlandes un Polijas valdības un Komisija.

Vērtējums

28. Atbilde uz iesniedzējtiesas jautājumu ir atkarīga no KĪŠL 54. pantā ietverto vārdu "galīgais tiesas spriedums" interpretācijas. Vai nolēmums "non-lieu", kā Beļģijas tiesvedībā, ir galīgais spriedums attiecīgās personas lietā tā, ka šajā situācijā ir piemērojams 54. pantā ietvertais princips *ne bis in idem*?

29. Pastāvošā Tiesas judikatūra attiecībā uz KĪŠL 54. pantu un principu *ne bis in idem* [12] saistībā ar lēmumiem, ar kuriem pirms un pēc lietas izskatīšanas izbeidz krimināllietas, nesniedz nepārprotamu atbildi uz šo jautājumu.

30. Ja attiecīgais lēmums tiek pieņemts pēc lietas izskatīšanas, atbilstoši judikatūrai *ne bis in idem* ir jāpiemēro neatkarīgi no tā, vai atbildētājs ir ticis attaisnots vai atzīts par vainīgu. Tas attiecas arī uz notiesājošu spriedumu, kas pasludināts pēc lietas izskatīšanas, kura notikusi *in absentia* (kaut arī valsts tiesībās ir paredzēts pienākums uzsākt jaunu tiesvedību, ja persona tiek vēlāk apcietināta) [13], un uz attaisnojošu spriedumu pierādījumu trūkuma dēļ, kas pasludināts pabeigtā procesā [14]. Pēdējā minētajā gadījumā Tiesa skaidri atteicās izlemt vispārīgo jautājumu par to, vai attaisnošana, kas *nebija* balstīta uz lietas pamatotības noteikšanu, varētu radīt apstākļus KĪŠL 54. panta piemērošanai. Tā vien apstiprināja, ka attaisnojums pierādījumu trūkuma dēļ "ir pamatots ar šādu vērtējumu" un tāpēc izraisa KĪŠL 54. pantā paredzētā *ne bis in idem* principa piemērošanu [15].

12 — Tiesas 2003. gada 11. februāra spriedums apvienotajās lietās C-187/01 un C-385/01 *Gözütok* un *Brügge* (*Recueil*, I-1345. lpp.), 2005. gada 10. marta spriedums lietā C-469/03 *Miraglia* (Krājums, I-2009. lpp.), 2006. gada 28. septembra spriedums lietā C-467/04 *Gasparini* (Krājums, I-9199. lpp.), 2006. gada 28. septembra spriedums lietā C-150/05 *Van Straaten* (Krājums, I-9327. lpp.), 2008. gada 11. decembra spriedums lietā C-297/07 *Bourquain* (Krājums, I-9425. lpp.) un 2008. gada 22. decembra spriedums lietā C-491/07 *Turanský* (Krājums, I-11039. lpp.).

13 — Spriedums lietā *Bourquain* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 39. un 40. punkts).

14 — Spriedums lietā *Van Straaten* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 58. punkts). Ģenerāladvokāts D. R. H. Kolomers [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*] norādīja, ka neviens no apsvērumu iesniedzējiem neapstrīd *ne bis in idem* spēkā esamību šādā gadījumā *valsts* tiesību sistēmā (skat. viņa secinājumu 73. punktu).

15 — Sprieduma 60. punkts.

31. Ja lēmums tiek pieņemts pirms lietas pabeigšanas, Tiesa arī ir rīkojusies liberāli. *Ne bis in idem* ir piemērojams, ja – bez tiesas iesaistīšanās – valsts prokurors pārtrauc tiesvedību pret atbildētājiem, kuri ir piekrituši maksāt naudas sodu par savu rīcību [16]. Šajā ziņā Tiesa ir definējusi, ka KĪŠL 54. panta mērķis ir "izvairīties no tā, lai pret personu, kas izmanto tiesības uz brīvu pārvietošanos, tiktu veikta kriminālvajāšana par tām pašām darbībām vairāku dalībvalstu teritorijās", un tālāk turpinājusi, ka, lai pilnībā sasniegtu šo mērķi, 54. pants ir jāpiemēro "nolēmumiem, ar kuriem tiek galīgi pārtraukta tiesvedība dalībvalstī, pat ja šāds lēmums tiek pieņemts, neiesaistot tiesu, un par to netiek pieņemts tiesas nolēmums" [17].

32. *Ne bis in idem* princips ir piemērojams arī tad, ja kriminālvajāšana "vienā" dalībvalstī tiek noraidīta noilguma dēļ [18], kaut arī līgumslēdzēju valstu likumi attiecībā uz noilguma laikposmiem nav tikuši saskaņoti, un tādējādi kriminālvajāšanai var nebūt iestājies noilgums "otrā" dalībvalstī. (Komisijas arguments izskatāmajā lietā, ka tikai tāda nolēmuma gadījumā, kas pieņemts pēc tiesvedības, kurā atbildētājs ir ticis attaisnots pierādījumu trūkuma dēļ, būtu jāpiemēro KĪŠL 54. pants, manuprāt, ņemot vērā minēto spriedumu, ir nolemts neveiksmei) [19]. Tiesa spriedumā lietā *Gasparini* uzsvēra, ka *ne bis in idem* princips nepārprotami nozīmē, ka starp līgumslēdzējām valstīm ir savstarpēja uzticība to krimināltiesību sistēmām tā, ka katra atzīst pārējās līgumslēdzējās valstīs spēkā esošo krimināllikumu pat tad, ja iznākums atšķirtos, piemērojot tās valsts tiesību normas [20].

33. Turpretī lietā *Miraglia* [21] krimināllietas izskatīšana Nīderlandē tika apturēta, pamatojoties uz to, ka pret šo pašu apsūdzēto personu notika tiesvedība Itālijā par šiem pašiem faktiem. Lēmums par lietas apturēšanu liedza pieņemt notiesājošu lēmumu Nīderlandē par tām pašām kriminālī sodāmajām darbībām un liedza veikt jebkādu juridisku sadarbību ar ārvalstu iestādēm, ja vien netiktu uzrādīti jauni pierādījumi [22]. Tiesa nolēma, ka šāds tiesas nolēmums, kurš pieņemts, neveicot nekādu novērtējumu pēc būtības, nevar tikt uzskatīts par lēmumu, ar ko pilnībā tiek pabeigta attiecīgā lieta pret konkrēto personu KĪŠL 54. panta izpratnē, lai liegtu turpināt lietas izskatīšanu Itālijā [23]. Ja Nīderlandes nolēmums (kurš tika pieņemts tieši *tāpēc*, ka noritēja tiesvedība Itālijā) tiktu uzskatīts par pietiekamu, lai izraisītu *ne bis in idem*, tas "varētu padarīt sarežģītāku, pat neiespējamu, jebkādu konkrētu iespēju sodīt par nelikumīgu rīcību, par ko apsūdzētajam ir izvirzīta apsūdzība, jebkurā no attiecīgajām dalībvalstīm" [24]. Tādējādi Tiesa uzsvēra to, cik nozīmīgi ir nodrošināt personu brīvu pārvietošanos saistībā ar piemērotiem pasākumiem noziedzības novēršanai un apkarošanai [25] (kas, kā paredzēts LES 3. panta 2. punktā, ir V sadaļā, ar kuru tiek paredzēti noteikumi par brīvību, drošību un taisnīgumu, ietverto noteikumu mērķis).

34. Lietā *Turanský* [26] ir ticis pieņemts nolēmums, ar kuru noteikts pārtraukt kriminālprocesu, pirms apsūdzētais tiek notiesāts. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem šāds lēmums neliedza uzsākt jaunu kriminālprocesu par šo pašu rīcību. Tiesa nolēma, ka lēmums par [kriminālprocesa] pārtraukšanu "nav pilnībā likvidējis" lietu, lai izraisītu *ne bis in idem* piemērošanu [27]. Tiesa šajā lietā izklāstīja "*Turanský* pārbaudi" par to, vai lieta ir tikusi "pilnībā likvidēta". Lēmumam ir "pilnībā jāpabeidz [..]

16 — Spriedums apvienotajās lietās *Gözütok* un *Brügge* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 48. punkts).

17 — Sprieduma 38. punkts.

18 — Spriedums lietā *Gasparini* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 33. punkts).

19 — Tiesa, nolemjot, ka ir piemērojams *ne bis in idem* princips, skaidri pauda savu viedokli, ka nebija būtiski tas, ka noilguma piemērošana nozīmēja, ka *nekad nav pastāvējusi iespēja, ka atbildētāji saņems sodu* pirmajā tiesvedībā.

20 — Spriedums lietā *Gasparini* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 29. un 30. punkts).

21 — Minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē.

22 — Skat. sprieduma 22. punktu.

23 — Skat. sprieduma 35. punktu. Šajā ziņā skat. arī saistībā ar konkurences tiesībām 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschaappij* u.c./Komisija C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P (*Recueil*, I-8375. lpp., 62. punkts), kurā tiesa nolēma, ka atcelšanas lēmums, kurš pieņemts, nelemjot par apgalvotajiem faktiem pēc būtības, nevar tikt uzskatīts par attaisnošanu, kas radītu iemeslu piemērot *ne bis in idem* principu.

24 — Spriedums lietā *Miraglia* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 33. punkts).

25 — Turpat (34. punkts).

26 — Minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē.

27 — Spriedums lietā *Turanský* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 39. un 40. punkts).

kriminālprocess un pilnībā jāaizliedz turpmāka kriminālvajāšana"[28], un "vispirms ir nepieciešams pārliecināties, ka apskatītais lēmums saskaņā ar tās līgumslēdzējas valsts tiesībām, kura to pieņēma, tiek uzskatīts par galīgu un saistošu, un jāpārbauda, ka attiecīgajā valstī tas rada ar *ne bis in idem* principu nodrošināto aizsardzību"[29]. Šo pārbaudi apstiprināja un piemēroja lietā *Mantello* (Eiropas apcietināšanas ordera lieta)[30].

35. Vispārīgi Tiesas nostāja līdz šim man nešķiet atšķirīga no Eiropas Cilvēktiesību tiesas nostājas attiecībā uz ECPAK 7. protokola 4. panta 1. punktu. Minētajā pantā paredzētā garantija "kļūst piemērojama situācijā, kad ir stājies spēkā *res judicata* attaisnojošs vai notiesājošs spriedums"[31]. Kā paskaidrojuma ziņojumā, kas attiecas uz šo protokolu, ir paskaidrots, "šis ir gadījums, kad [lēmums] nav atceļams, t.i., kad nav pieejami turpmāki parastie tiesiskās aizsardzības līdzekļi, vai kad lietas dalībnieki ir izmantojuši visus šos līdzekļus vai ir ļāvuši beigties to izmantošanas termiņiem, tos neizmantojot"[32].

36. *Ne bis in idem* principa formulējums Hartas 50. pantā atspoguļo [ECPAK] 7. protokola 4. pantā paredzēto. Paskaidrojumos attiecībā uz Hartu ir noteikts, ka 50. pants attiecas "ne tikai uz vienas valsts tiesām, bet arī uz sodiem, ko piesprież vairāku dalībvalstu tiesas", piebilstot, ka "attiecībā uz situācijām, kas minētas 7. protokola 4. pantā, proti, principa piemērošanu vienā dalībvalstī, garantēto tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā attiecīgajām tiesībām ECPAK".

Vai ar "non-lieu" konstatēšanu tiek pilnībā pabeigta M. *lieta Beļģijā?*

37. Parasti to dalībvalstu tiesām, kurā ir iesniegts *ne bis in idem* lūgums (šajā gadījumā Itālijas), ir jāizlemj konkrētais jautājums, ņemot vērā informāciju un palīdzību, ko dalībvalsts, kurā ticis pieņemts lēmums (šajā gadījumā Beļģija), uz kuru tiek pamatots apgalvojums par minētā principa piemērošanas nepieciešamību, sniegusi saskaņā ar KĪŠL 57. pantu[33]. Piemērojamā pārbaude ir tā, ko šī tiesa ir izklāstījusi spriedumā lietā *Turanský*[34]. Tāpat kā izskatāmajā lietā valsts tiesa, ja nepieciešams, var vērsties Tiesā, lūdzot turpmāku palīdzību, iesniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

38. No konkrētā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saskaņā ar Beļģijas tiesībām pieņemtā *Cour de cassation* 2009. gada 2. decembra nolēmuma sekas ir tādas, ka apsūdzētā turpmāka saukšana pie atbildības saistībā ar tiem pašiem faktiem ir liegta. Kriminālvajāšana netika neoficiāli "apturēta", to oficiāli tika aizliegts turpināt. Patiesi, pēc lēmuma "non-lieu" pieņemšanas ir iespējams atkal atsākt tiesvedību, ja tiek atklāti jauni fakti un/vai pierādījumi, bet šī iespēja ir ierobežota. Jaunajiem faktiem un/vai pierādījumiem jābūt tādiem, kas var vai nu pastiprināt pierādījumus, ko apsūdzību palāta (vai, kā šajā gadījumā, pirmstiesas palāta) ir atzinusi par pārāk nenozīmīgiem vai tādiem, kuri parāda faktus citā veidā, kas ir noderīgs patiesības noteikšanai (*CIC* 247. pants). Tiesvedību var atkal atsākt tikai pēc ģenerālprokurora pieprasījuma, kuram ir tiesības izvēlēties, vai šādu pieprasījumu veikt, vai ne (*CIC* 248. pants)[35]. Tiktāl, ciktāl es varu pārliecināties, civilprasītājs nevar piespiest valsts prokuroru lūgt atjaunot krimināllietas izskatīšanu vai uzsākt privātu krimināvajāšanu, balstoties uz faktiem un/vai

28 — Spriedums lietā *Turanský* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 34. punkts).

29 — 35. punkts.

30 — 2010. gada 16. novembra spriedums lietā C-261/09 (Krājums, I-11477. lpp., 46. punkts). Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV L 190, 1. lpp.) 3. panta 2. punktā ir noteikts, ka *ne bis in idem* ir pamatojums obligātai Eiropas apcietināšanas ordera neizpildei. Spriedumā lietā *Mantello* Tiesa (40. punktā) atzina, ka, "ņemot vērā kopējo [KĪŠL] 54. panta un pamatlēmuma [..] 3. panta 2. punkta mērķi, ir jāatzīst, ka šī jēdziena interpretācija, kas tiek sniegta saistībā ar KĪŠL, ir vienlīdz derīga arī pamatlēmuma nolūkos". Virspalāta (45.–47. punktā) turpināja citēt šo judikatūru un piemērot *Turanský* pārbaudi.

31 — Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2009. gada 10. februāra spriedums lietā *Sergey Zolotukhin* pret Krieviju (*Reports of Judgments and Decisions*, 2009, Nr. 14939/03, 83. punkts).

32 — Minēts iepriekš 13. zemsvītras piezīmē.

33 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Mantello* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē, 48. un 49. punkts).

34 — Skat. iepriekš 34. punktu.

35 — Skat. tālāk 44. punktu.

pierādījumiem, kas tika izskatīti laikā, kad tika konstatēts "non-lieu". Izskatāmajā lietā parastā apelācijas procedūra par šo secinājumu tika ierosināta un izbeigta ar *Cour de cassation* lēmumu. *Tribunal de première instance* (Monsa) pirmstiesas palātas secinājums tādējādi ieguva *res judicata* spēku un šis secinājums aizsargā *M*. no kriminālvajāšanas Beļģijā. Tādējādi ir izpildīta *Turanský* pārbaude.

39. Tomēr Beļģijas valdība pauda viedokli (savos rakstveida apsvērumos, jo tā neieradās uz tiesas sēdi), ka šāds lēmums nav galīgs, jo pastāv iespēja atjaunot kriminālprocesu, ņemot vērā jaunus apstākļus un/vai pierādījumus, un ka KĪŠL 54. pantā noteiktais *ne bis in idem* princips tāpēc nav piemērojams. Man šķiet, ka pastāv divi domāšanas virzieni, kas ir šī iesnieguma pamatā. Pirmais – ka ir noticis vienkārši neveiksmīgs laika plānošanas negadījums, ka Itālijas krimināllieta tikusi uzsākta tikai nedēļu pēc Beļģijas *Cour de cassation* lēmuma pieņemšanas, un ka (tāpat ka šajā gadījumā) apsūdzības pret apsūdzēto personu ir nopietnas un nepatīkamas; viņa "būtu", ja tas ir iespējams, jātiesā. Otrais – ka *ne bis in idem* princips nekad nevar tikt piemērots "otrajā" dalībvalstī, kamēr pastāv jebkāda iespēja, kaut arī neliela un nebūtiska, ka krimināltiesvedība "pirmajā" dalībvalstī var tikt atjaunota, vai ierosināta no jauna. Es aplūkošu abus šos aspektus pēc kārtas.

Attiecībā uz laika plānošanu?

40. Viena no šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu šokējošākajām iezīmēm ir notikumu secība. Abas plašā apjoma kriminālizmeklēšanas Beļģijā un Itālijā tika veiktas vienlaicīgi. Abu dalībvalstu tiesas tika iesaistītas šādā secībā: a) *Tribunal de première instance* (Monsa, Beļģija) pirmstiesas palāta konstatē "non-lieu" pastāvēšanu (2008. gada 15. decembris), b) *Tribunale di Fermo* sākotnējās uzklausīšanas tiesnesis nolemj ierosināt krimināllietu pret *M*. (2008. gada 19. decembris), c) *Cour d'appel* (Monsa, Beļģija) apsūdzību palāta apstiprina "non-lieu" (2009. gada 21. aprīlis), d) *Cour d'appel* (Monsa) spriedumu apstiprina *Cour de cassation* (Beļģija) (2009. gada 2. decembris) un, visbeidzot, e) lietas izskatīšana *Tribunale di Fermo* (Itālija) koleģiālā sastāvā (2009. gada 9. decembris).

41. Varētu būt noderīgi analizēt dažādus brīžus minētajā notikumu secībā, lai konstatētu, vai apsūdzētā persona *M*. var atsaukties uz KĪŠL 54. pantā noteikto *ne bis in idem* principu, un, ja tas tā ir, kurā brīdī un kāpēc tai būtu tiesības to darīt.

42. Dienā, kad *Tribunale di Fermo* sākotnējās uzklausīšanas tiesnesis nolemj ierosināt krimināllietu pret *M*. (2008. gada 19. decembris), *Tribunal de première instance* (Monsa) pirmstiesas palāta bija tikko konstatējusi "non-lieu" pastāvēšanu (2008. gada 15. decembris). Tomēr šis lēmums nekļuva "galīgs" saskaņā ar Beļģijas tiesību normām. To varēja (un tas patiešām tika darīts) pārsūdzēt. Tāpēc attiecīgajā brīdī *M*. nebūtu varējis balstīties uz *ne bis in idem* principu, lai apturētu tiesvedību Itālijā.

43. Ja *M*. lietas izskatīšana Itālijā būtu ritējusi savu gaitu un būtu pasludināts spriedums pirms 2009. gada 21. aprīļa (*Cour d'appel*, Monsa, spriedums) vai patiesi pirms 2009. gada 2. decembra (*Cour de cassation*, Beļģija, spriedums) analīze būtu tāda pati. Lai gan katrā gadījumā jau iepriekš būtu pieņemts lēmums attiecībā uz šo pašu personu par šiem pašiem faktiem citā dalībvalstī, šis lēmums vēl nebūtu kļuvis "galīgs" valsts tiesību aktu izpratnē.

44. Tomēr situācija mainās 2009. gada 2. decembrī. Sākot no šīs dienas, uz *M*., ja viņš atrastos Beļģijā, attiektos aizsardzība no kriminālvajāšanas, ko tam piešķirtu *Cour de cassation* galīgais lēmums, kurā tiek atzīta konstatētā "non-lieu" pastāvēšana. Ir tiesa, ka tad, *ja* tiek atklāti jauni fakti un/vai pierādījumi, saskaņā ar *CIC* 248. pantu augstākajai policijas amatpersonai vai izmeklēšanas tiesnesim ir nekavējoties jānosūta dokumentu kopijas un pierādījumi apelācijas tiesas ģenerālprokuroram. Šī darbība ir obligāta. Ģenerālprokuroram tad, šķiet, ir rīcības brīvība[36]. Viņš "drīkst" (tad, ja viņš uzskata, ka jaunie fakti un/vai pierādījumi būs pietiekami nozīmīgi) vērsties pie apsūdzību palātas

36 — Franču valodas tekstā ir ".. sur la réquisition du procureur general.." ("pēc ģenerālprokurora oficiāla pieprasījuma"), kas ietver to, ka viņš var izvēlēties, vai šādu pieprasījumu iesniegt, vai ne.

priekšsēdētaja ar lūgumu noteikt tiesu, kurā tiks veikta jaunā izmeklēšana. Ja viņš uzskata, ka jaunie fakti un/vai pierādījumi nav nozīmīgi vai nav pietiekami, iespējams, ka viņš šādi nerīkosies. Tomēr, *ja nenotiktu* šāda jaunu materiālu atklāšana un minētās procedūras uzsākšana, pret *M*. nevarētu veikt krimināl vajāšanu [37].

45. Personai, izmantojot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, nevajadzētu zaudēt aizsardzību, kas tai piešķirta saskaņā ar valsts krimināltiesību normām. Šī iemesla dēļ Beļģijas *Cour de cassation* 2009. gada 2. decembra nolēmuma iedarbībai ir jābūt tādai, ka tas pēc minētā datuma liedz *M*. tiesāt Itālijā.

46. Lai izvērtējums būtu pilnīgs, es izskatīšu četrus papildu aspektus.

47. Pirmkārt, es uzskatu, ka nozīmīgais ir tas datums, kurā tiesa pieņem nolēmumu, nevis (pēdējais) datums, kurā šim nolēmumam citā dalībvalstī pievērš uzmanību prokurors vai tiesa. Šīs pieejas nepieciešamību rada tiesiskās noteiktības prasība. Attiecīgā nolēmuma datums ir noteikts. Paziņošanas datums ir mainīgs, un to var ietekmēt ārēji apstākļi.

48. Otrkārt, personai, pret kuru notiek kriminālprocess, "var tikt piespriests sods" līdz brīdim, kad tiek pasludināts spriedums viņas lietā. Var paiet noteikts laiks (cerams, ka parasti tas nav tik ilgs, cik izskatāmajā lietā) starp dienu, kad pret personu tiek uzsākta krimināl vajāšana, un dienu, kad viņas lietu sāk izskatīt, un arī pati lietas izskatīšana var ilgt noteiktu laiku. *Ne bis in idem* princips ir veidots tā, lai novērstu dubultu sodīšanu. Manuprāt, no minētā izriet, ka *ne bis in idem* princips nepārstāj būt piemērojams ne tad, kad pret personu tiek uzsākta krimināl vajāšana, ne dienā, kad viņas lietu sāk izskatīt. Drīzāk uz šo principu var balstīties līdz brīdim, kad tiek noteikts lietas iznākums.

49. Treškārt, brīdī, kad spriedums ir pasludināts un persona *ir* notiesāta "otrajā" dalībvalstī, fakts, ka nolēmums pret vienu un to pašu personu, kas balstīts uz šiem pašiem faktiem "pirmajā" dalībvalstī, vēlāk kļūst galīgs, nav būtisks. Tā tas ir tāpēc, ka laikā, kad viņu *tiesāja* otrajā dalībvalstī, (vēl) nebija pieņemts galīgs nolēmums pirmajā dalībvalstī. Protams, nolēmums otrajā dalībvalstī saskaņā ar valsts tiesību aktiem var tikt pārsūdzēts, balstoties uz jebkuru pārsūdzības pamatu, ko atzīst šīs valsts krimināltiesībās. Tomēr KĪŠL 54. pantu nevar piemērot.

50. Ceturtkārt, ir jāsniedz atbilde uz jautājumu, "kas notiek ar izniekoto policijas laiku un valsts izdevumiem saistībā ar pamatīgo izmeklēšanu otrajā dalībvalstī, ja *ne bis in idem* ir piemērojams šādos apstākļos un ja nevar turpināt tādas personas krimināl vajāšanu, pret kuru jau ir izvirzīta apsūdzība?"

51. Šajā situācijā ir skaidrs attiecīgs jautājums, kurš ir nopietnas izskatīšanas vērts, par "sacensību notiesāt" un iespējamām krimināllietu jurisdikcijas kolīzijām. Pašlaik nav kopīgu, visā ES piemērojamu noteikumu par krimināl as tiesvedības piešķiršanu [38]. Ar *ne bis in idem* principa piemērošanu tiek atrisināta problēma ierobežotā, dažkārt patvaļīgā, veidā [39]. Nav apmierinoši prasību aizstāt ar šādu strīdu risināšanu saskaņā ar noteiktu kritēriju kopumu.

37 — Skat. iepriekš 38. punktu.

38 — Attiecībā uz mēģinājumiem risināt šo problēmu skat. Komisijas Zaļo grāmatu (SEC(2005) 1767) par jurisdikcijas kolīzijām un *non bis in idem* principu krimināl procesā, COM(2005) 696, galīgā redakcija (2005. gada 23. decembris), un uz to sniegtās atbildes. Skat. arī M. Fletcher komentāru "The problem of multiple criminal prosecutions: building an effective EU response", no: *Yearbook of European Law*, 26. sēj., 2007, 33.–56. lpp. Attiecībā uz *ne bis in idem* gadījumiem, kas – vismaz noteiktā apmērā – varētu būt radušies no neapmierinātības par to, ka citas valsts atbildīgās iestādes ir ierosinājušas lietu pirmās, skat., piemēram, 2006. gada 9. marta spriedumu lietā C-436/04 *Van Esbroeck* (Krājums, I-2333. lpp.) un 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-367/05 *Kraaijenbrink* (Krājums, I-6619. lpp.).

39 — Saturīgu šī plašā jautājuma apskatu skat. M. Fletcher, R. Lööf un B. Gilmore, *EU Criminal Law and Justice*, Elgar European Law, 2008, 131.–138. lpp., it īpaši 132.–133. lpp.

52. Šobrīd ES tiesībās pastāv daži nosacījumi par informācijas apmaiņu starp izmeklējošajām iestādēm dažādās dalībvalstīs[40]. Padomes Pamatlēmumā 2009/948/TI[41], ko publicēja un kas stājās spēkā 2009. gada 15. decembrī (un tādējādi tieši pēc datumiem, kad notika tiesvedības Itālijā pamatlietā), ir noteikts, ka dalībvalsts atbildīgajai iestādei ir jāsazinās ar atbildīgo otras dalībvalsts iestādi, ja tai ir saprātīgs pamatojums uzskatīt, ka tajā notiek paralēla tiesvedība, ar mērķi uzsākt tiešu konsultēšanos. Šīs konsultācijas mērķim ir jābūt izvairīties no nelabvēlīgam sekām, kas rodas šādu paralēlu tiesvedību rezultātā un attiecīgā gadījumā tās rezultātā krimināllietas izskatīšana var tikt pārcelta uz vienu dalībvalsti.

53. Noteiktā ziņā minētais attiecas uz jautājumu, kas ir izskatāmās lietas pamatā (un kas radās agrāk lietā *Miraglia*). Tomēr Padomes Pamatlēmumā 2009/948/TI nav saskaņoti valstu tiesību akti un procedūras šajā tiesību jomā. It īpaši tas neparedz dalībvalstij pienākumu atcelt vai īstenot jurisdikciju[42]. Ja vien un līdz brīdim, kad likumdevējs pievērsīsies paralēlās tiesvedības jautājumam visaptverošāk, KĪŠL 54. pantā noteikto *ne bis in idem* principu nepieciešamības gadījumā būs jāspiež izmantot, lai aizpildītu konkrēto robu.

"Ja tiesvedību (iespējams) var atjaunot, ne bis in idem *nav piemērojams"*

54. Ne KĪŠL 54. pantā, ne Hartas 50. pantā nav skaidri noteikts, kam ir jānotiek ar *ne bis in idem* principu, ja kļūst pieejami jauni fakti un/vai pierādījumi. Paskaidrojumos attiecībā uz Hartas 50. pantu ir norādīts, ka situācijā, kad ir piemērojamas Hartā paredzētās tiesības saistībā ar vienu dalībvalsti, "garantēto tiesību nozīme un darbības joma ir tāda pati kā attiecīgajām tiesībām ECPAK".

55. Tāpēc, pievēršoties ECPAK, tā 7. protokola 4. panta 2. punktā ir noteikts, ka 4. panta 1. punkta noteikumi (kas aizsargā tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam par to pašu noziedzīgo nodarījumu) neliedz atjaunot lietas izskatīšanu, "ja ir jauni pierādījumi vai atklājušies jauni apstākļi [fakti]". 7. protokola Skaidrojošajā ziņojumā ir noteikts[43], ka jēdziens "jauni vai jaunatklāti apstākļi [fakti]" ietver "jaunus pierādījumus, kas attiecas uz agrākajiem apstākļiem [faktiem]". Tādējādi īpašā iespēja saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem atjaunot krimināllietas izskatīšanu pēc "non-lieu" lēmuma pieņemšanas ir ļoti līdzīga 7. protokola 4. panta 2. punktā paredzētajam.

56. Lasot ECPAK 7. protokolu, 4. panta 1. punktā ir noteikta aizsardzība *ne bis in idem*. 4. panta 2. punktā ir ietverta atkāpe, saskaņā ar kuru var atsākt lietas izskatīšanu (saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un kriminālprocesu), neatkarīgi no tā, ka citādi būtu jāpiemēro *ne bis in idem* princips. Tas nenozīmē (un jāsaka, to saprātīgi nevar interpretēt kā tādu, kas to nozīmētu), ka – kamēr pastāv teorētiska iespēja, ka radīsies "jauni pierādījumi attiecībā uz agrākajiem faktiem", – *ne bis in idem* principu nevar piemērot. Teorētiski vienmēr var rasties jauni fakti un/vai pierādījumi papildus iepriekš pieejamajiem. Ar Beļģijas aizstāvēto interpretāciju tādējādi tiktu atņemta *ne bis in idem* principa nozīme. Neatkarīgi no tā, ka ir konstatēts "non-lieu", ko apstiprinājusi Augstākā tiesa un kas ir ieguvis *res judicata* spēku, apsūdzētajam tiktu atņemta tā aizsardzība, kura viņam paredzēta valsts tiesību normās. Ja otra tiesvedība būtu ierosināta Beļģijā (nevis Itālijā), nepastāvot jauniem faktiem un/vai pierādījumiem, ir skaidrs, ka tā [aizsardzība] būtu liegta – saskaņā ar minēto lēmumu.

57. Vai secinājums būtu citādāks, ja otra tiesvedība tiktu veikta "otrā" dalībvalstī?

40 — Padomes 2002. gada 28. februāra lēmums, ar ko izveido *Eurojust*, lai pastiprinātu cīņu pret smagiem noziegumiem (OV L 63, 1. lpp.), un Konvencija par Eiropas Policijas biroja izveidi, kuras pamatā ir Līguma par Eiropas Savienību K3. pants (*Europol* konvencija) (OV 1995, C 316, 2. lpp.).

41 — 2009. gada 30. novembra Lēmums par jurisdikcijas piekritības konfliktu novēršanu un atrisināšanu krimināltiesvedībā (OV L 328, 42. lpp.).

42 — Skat. Pamatlēmuma preambulas 11. apsvērumu.

43 — Skat. 31. punktu, kas izklāstīts iepriekš 12. punktā.

58. Es tā nedomāju. KĪŠL 54. panta mērķis tieši ir nodrošināt, lai persona, kura izmanto savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, nezaudētu *ne bis in idem* aizsardzību, kas tai citādi tiktu nodrošināta. Ir skaidrs, ka *ne bis in idem* principa piemērošanas izraisīšana, pieņemot nolēmumu vienā dalībvalstī (šajā gadījumā Beļģijā), var radīt aizliegumu tiesāt citā dalībvalstī (šajā gadījumā Itālijā) pat tad, ja otrās dalībvalsts tiesas ir pieņēmušas atšķirīgu secinājumu, balstoties būtībā uz tiem pašiem faktiem un/vai pierādījumiem. Dažādu iznākumu iespēja tomēr ir sekas tam, ka *ne bis in idem* darbojas neatkarīgi no tā, ka nepastāv saskaņošana, un tas balstīts uz augstu savstarpējās uzticības līmeni [44].

59. Tomēr vēl svarīgāk ir tas, ka ir skaidrs, ka *ne bis in idem* nav aizliegums tiesvedības atjaunošanai, ja rodas jauni fakti un/vai pierādījumi [45]. Ja izskatāmajā lietā Itālijas prokuratūra sev pieejamos materiālus dara pieejamus saviem kolēģiem Beļģijā, tie varēs izvērtēt šos apstākļus un/vai pierādījumus un izlemt, vai censties panākt, lai tiesvedība Beļģijā tiktu atjaunota saskaņā ar *CIC* 246., 247. un 248. pantu. Tomēr es uzsveru, ka (manuprāt) jebkāda turpmāka tiesvedība pret apsūdzēto, uz kuru attiecas galīgs "non-lieu" lēmums, ir jāierosina *dalībvalstī, kurā šis lēmums tika pieņemts* (t.i., pirmajā dalībvalstī). Otrās dalībvalsts tiesas nedrīkst apiet konkrēto procesu (un pirmās dalībvalsts tiesību normās apsūdzētajam paredzētās procesuālās garantijas), nolemjot izmantot to, kas varētu (vai nevarētu) būt "jauni" fakti un/vai pierādījumi, lai notiesātu šo apsūdzēto personu.

Secinājumi

60. Ņemot vērā iepriekšminēto, es ierosinu Tiesai uz *Tribunale di Fermo* (Itālija) uzdoto jautājumu atbildēt šādi:

Šengenas nolīguma īstenošanas konvencijas 54. pants ir jāinterpretē tā, ka tas nozīmē, ka galīgs "non-lieu" lēmums, ar kuru izbeidz kriminālllietas izskatīšanu, kas pieņemts pēc rūpīgas izmeklēšanas un kurš liedz šīs pašas personas turpmāku kriminālvajāšanu, pamatojoties uz šiem pašiem faktiem, bet kurš saskaņā ar valsts tiesību normām var tikt atcelts, ja rodas jauni fakti un/vai pierādījumi, ir lēmums, ar kuru pilnībā izbeidz lietu un rada pamatu minētajā pantā ietvertā *ne bis in idem* principa piemērošanai.

44 — Skat. Prezidentūras secinājumus (Nr. 200/1/99) pēc Eiropas Padomes Tamperē, 1999. gada 15. un 16. oktobris, un spriedumu lietā *Gasparini* (minēts iepriekš 12. zemsvītras piezīmē un 32. punktā, 30. punkts).

45 — Skat. iepriekš 54.–56. punktu.